

Sygn. akt VII U 360/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 lutego 2017 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Wiesława Szulczewska

Protokolant: st. sekr. sądowy Katarzyna Busz

po rozpoznaniu w dniu 31 stycznia 2017 r. w Gdańsku

sprawy S. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o wysokość renty

na skutek odwołania S. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 25 sierpnia 2014 r. nr (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję i zobowiązuje pozwanego Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. do wyliczenia wysokości renty S. K. przy przyjęciu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 65,95,

II. w pozostałym zakresie odwołanie oddala,

III. ustala, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Sygn. akt VII U 360/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25 sierpnia 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. przeliczył ubezpieczonemu S. K. rentę od dnia 01 maja 2014 r. Do ustalenia podstawy wymiaru świadczenia przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia w latach 1981-2013 (1981-82, 1984, (...), 1988-89, 1992, 1995-1999, 2005-2006, 2008-2013). Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 64,08%. Podstawa wymiaru – iloczyn wskaźnika wysokości podstawy wymiaru i kwoty bazowej 3.191,93 zł – wyniosła 2.045,39 zł. Wysokość renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy wyniosła 1.799,19 zł, zaś w przypadku wnioskodawcy renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy 1.349,49 zł, do wypłaty 1.135,94 zł (k. 132-133 akt rentowych).

Odwołanie z dnia 17 września 2014 r. od powyższej decyzji wniósł ubezpieczony S. K., wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji i przeliczenie świadczenia rentowego poprzez uwzględnienie zarobków uzyskiwanych w latach 1973-1991

w ramach zatrudnienia w Państwowym Ośrodku (...) na stanowiskach tokarza, spawacza montera oraz spawacza ślusarza (k. 2 akt sprawy).

W odpowiedzi z dnia 07 października 2014 r. na odwołanie ubezpieczonego pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie – wskazując, iż do przeliczenia podstawy wymiaru świadczenia nie uwzględniono wynagrodzeń wskazanych na zaświadczeniu o zatrudnieniu i wynagrodzeniu wystawionym przez Syndyka (...) G. za okres od 01 stycznia 1980 r. do 31 grudnia 1991 r., ponieważ brak jest informacji, czy jest on następcą prawnym zakładu pracy, upoważnionym do wystawiania zaświadczeń o wynagrodzeniach (k. 9 akt sprawy).

Wyrokiem z dnia 03 lutego 2015 r. o sygn. akt VII U 1851/14 tut. Sąd zmienił zaskarżoną decyzję, zobowiązując pozwanego do wyliczenia wysokości świadczenia wnioskodawcy z uwzględnieniem wynagrodzenia za lata 1980-1991 (k. 65 akt sprawy).

W związku z apelacją pozwanego, Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z dnia 15 września 2015 r. o sygn. akt III AUa 643/15 uchylił zaskarżony wyrok tut. Sądu i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania tut. Sądowi (k. 110 akt sprawy) – wskazując, iż ponownie rozpoznając sprawę, Sąd Okręgowy powinien zwrócić się do archiwum o nadesłanie w oryginale wszelkiej dokumentacji płacowej oraz akt osobowych ubezpieczonego. Po uzyskaniu tej dokumentacji, należy zobowiązać ZUS do wydania decyzji hipotetycznej w zakresie wysokości renty, w tym wysokości wskaźnika podstawy wymiaru obliczonego z uwzględnieniem zarobków ubezpieczonego wynikających z tej dokumentacji za sporne lata. W razie zaś gdyby dokumentacji takiej nie było, organ rentowy powinien wydać decyzję hipotetyczną w oparciu o wynagrodzenie wynikające z angaży ubezpieczonego. Nadto, zobowiązać należy pozwanego do wyjaśnienia, dlaczego przy ustalaniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru (WWPW) świadczenia, nie uwzględnił przychodów S. K. za rok 1991, zobowiązując go równocześnie do obliczenia wskaźnika za ten rok i ewentualnego uwzględnienia roku 1991 przy obliczaniu WWPW z 20 lat, o ile oczywiście wskaźnik 1991 roku byłby wyższy od innego, dotychczas przyjętego do obliczeń. Dopiero tak przeprowadzone postępowanie dowodowe pozwoli na ustalenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru renty z uwzględnieniem lat dotychczas pominiętych w obliczeniach (stosownie do art. 15 ust. 6 ustawy emerytalnej), a w przypadku ustalenia WWPW wyższego od dotychczas przyjętego w zaskarżonej decyzji (tj. 64,08%), będzie możliwe zastosowanie art. 111 tejże ustawy. Rozstrzygając sprawę, Sąd Okręgowy powinien wskazać, jakie wynagrodzenie wnioskodawcy Zakład Ubezpieczeń Społecznych ma uwzględnić, czy za wszystkie lata objęte sporem, lub też wskazać według jakiego wskaźnika wysokości podstawy wymiaru winno być przeliczone świadczenie ubezpieczonego, oraz określić od kiedy organ rentowy ma świadczenie przeliczyć. Nadto, Sąd I instancji powinien również orzec w kwestii odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (k. 127 akt sprawy).

Wnioskodawca domagał się przeliczenia wysokości renty z uwzględnieniem faktycznych zarobków z okresu zatrudnienia w Państwowym Ośrodku (...) w latach nieuwzględnionych przez pozwanego przy wydawaniu spornej decyzji tj. 1980, 1983, 1985, 1987, 1990 oraz 1991 (k. 125 akt sprawy).

Sąd Okręgowy przy ponownym rozpoznaniu sprawy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca S. K., urodzony dnia (...), na mocy decyzji pozwanego z dnia 09 kwietnia 2014 r. nabył prawo do renty z tytułu częściowej okresowej niezdolności do pracy na okres od dnia 04 października 2013 r. do dnia 31 marca 2016 r.

okoliczności bezsporne, vide: decyzja pozwanego o przyznaniu prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy z dnia 09 kwietnia 2014 r. – k. 118-119 akt rentowych

Wnioskiem z dnia 26 maja 2014 r. ubezpieczony zwrócił się do pozwanego organ rentowego o przeliczenie podstawy przysługującej mu renty poprzez uwzględnienie do podstawy wymiaru świadczenia m.in. wynagrodzenia z okresu pracy w Państwowym Ośrodku (...).

okoliczności bezsporne, vide: wniosek ubezpieczonego o przeliczenie renty z dnia 26 maja 2014 r. – k. 121 akt rentowych

W okresie od dnia 18 lipca 1973 r. do dnia 30 września 1991 r. ubezpieczony S. K. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Państwowym Ośrodku (...), zajmując stanowiska tokarza, spawacza montera oraz spawacza ślusarza.

okoliczności bezsporne, vide: świadectwo pracy z dnia 30 września 1991 r. – k. 24 akt rentowych oraz k. 3 i 32 akt sprawy, legitymacja ubezpieczeniowa – koperta na k. 19 akt rentowych, kserokopia części akt osobowych – k. 22-52 akt sprawy, akta osobowe – koperta na k. 143 akt sprawy

Nie zachowała się dokumentacja płacowa (kartoteki zarobkowe) wnioskodawcy ze spornych lat 1980, 1983, 1987, 1990 i 1991 roku.

dowód: pismo (...) Centrum Pomocy (...) w M. z dnia 23 maja 2016 r. – k. 148 akt sprawy

Zachowały się natomiast akta osobowe ubezpieczonego. W okresie zatrudnienia w Państwowym Ośrodku (...) wnioskodawca osiągnął w spornym okresie – wynikający z zachowanych umów o pracę i angaży w aktach osobowych – dochód, będący podstawą uiszczenia składek na ubezpieczenia społeczne:

- od dnia 02 stycznia 1980 r. – 12 zł za godzinę
- od dnia 01 listopada 1980 r. – 14,70 zł za godzinę
- od dnia 23 lipca 1982 r. – 18,90 zł za godzinę
- od dnia 01 czerwca 1983 r. – 30 zł za godzinę
- od dnia 01 lipca 1987 r. – 41 zł za godzinę
- od dnia 01 stycznia 1987 r. – 60 zł za godzinę plus 10% za staż pracy liczone od stawki 41 zł za godzinę
- od dnia 01 czerwca 1988 r. – 117 zł za godzinę
- od dnia 01 czerwca 1990 r. – 2.900 zł miesięcznie
- od dnia 01 września 1991 r. – 1.288.579 zł miesięcznie

dowód: umowy o pracę i angaże w aktach osobowych – koperta na k. 143 akt sprawy

W 1991 r. wnioskodawca otrzymał:

- wynagrodzenie, będące podstawą uiszczenia składek na ubezpieczenia społeczne, w kwocie 10.711.193 zł
- zasiłek chorobowy w kwocie 243.300 zł.

Od dnia 01 października 1991 r. wnioskodawca pozostawał zarejestrowany w Powiatowym Urzędzie Pracy w K. jako osoba bezrobotna, z prawem do zasiłku od w/w daty.

Zasiłek dla bezrobotnych otrzymał on w kwotach:

- październik 1991 r. – 902.000 zł
- listopad 1991 r. – 902.000 zł
- grudzień 1991 r. – 903.000 zł.

dowód: kserokopia części akt osobowych – k. 22-52 akt sprawy, potwierdzone za zgodność kserokopie zachowanych kartotek zarobkowych – koszulka na k. 124 akt rentowych, zaświadczenie z Powiatowego Urzędu Pracy w K. z dnia 11 lutego 2014 r. – 46 akt rentowych

Zaskarżoną w sprawie decyzją z dnia 25 sierpnia 2014 r. pozwany przeliczył ubezpieczonemu S. K. rentę od dnia 01 maja 2014 r.

Do ustalenia podstawy wymiaru świadczenia przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia w latach 1981-2013 (1981-82, 1984, (...), 1988-89, 1992, 1995-1999, 2005-2006, 2008-2013).

Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 64,08%. Podstawa wymiaru – iloczyn wskaźnika wysokości podstawy wymiaru i kwoty bazowej 3.191,93 zł – wyniosła 2.045,39 zł.

Wysokość renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy wyniosła 1.799,19 zł, zaś w przypadku wnioskodawcy renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy 1.349,49 zł, do wypłaty 1.135,94 zł.

dowód: decyzja pozwanego o przeliczeniu renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy z dnia 25 sierpnia 2014 r. – k. 132-133 akt rentowych

Łącznie w spornych okresach wnioskodawca uzyskał wynagrodzenie:

- 1980 rok – 29.047 zł
- 1983 rok – 58.135 zł
- 1985 rok – 69.600 zł
- 1987 rok – 149.353 zł
- 1990 rok – 133.556 zł
- 1991 rok -13.761.493 zł.

Do hipotetycznego ustalenia podstawy wymiaru świadczenia przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia w latach 1981-2013 (1981-82, 1984, (...), 1988-89, 1992, 1995-1999, 2005-2006, 2008-2013).

Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 69,95% i jest wyższy od wskazanego w spornej decyzji na poziomie 64,08%. Podstawa wymiaru – iloczyn wskaźnika wysokości podstawy wymiaru i kwoty bazowej 3.191,93 zł – wyniosła 2.105,08 zł.

Wysokość świadczenia rentowego – po uwzględnieniu kwot wynagrodzeń jak wyżej z angaży wnioskodawcy zachowanych w aktach osobowych ze spornego okresu lat 1980, 1983, 1985, 1987, 1990 oraz 1991 – z tytułu całkowitej niezdolności do pracy wyniosła 1.829,34 zł, zaś w przypadku wnioskodawcy renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy (75%) 1.372,01zł. Po waloryzacji od marca 2015 r. kwota świadczenia wzrosła do 1.399,01 zł, zaś po waloryzacji marca 2016 r. do kwoty 1.402,37 zł.

dowód: pismo procesowe pozwanego z dnia 13 września 2016 r. – k. 153 akt sprawy i w aktach rentowych, pismo pozwanego z dnia 09 września 2016 r. – w aktach rentowych,

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach rentowych i aktach sprawy – w szczególności w oparciu o umowy o pracę i angaże w zachowanych aktach osobowych (koperta na k. 143 akt sprawy), jak również opierając się na poświadczonych za zgodność kserokopiach kartotek zarobkowych (koszulka na k. 124 akt

rentowych). Sąd miał na uwadze, że prawdziwość nie była przez żadną ze stron kwestionowana. Sąd również nie znalazł podstaw do kwestionowania ich wiarygodności z urzędu. Ustalenia faktyczne Sąd poczynił w oparciu o dokumentację dostarczoną przez strony. Dowód z dokumentów zgromadzonych w sprawie w zakresie w jakim posłużyły do ustalenia stanu faktycznego Sąd uznał za w pełni wiarygodny, gdyż dokumenty te nie budziły żadnych wątpliwości i nie były przez strony kwestionowane – z wyjątkami omówionymi poniżej. Dowody w postaci dokumentów urzędowych Sąd ocenił na podstawie art. 244 § 1 k.p.c. ustalając, że skoro w toku procesu nie zostały skutecznie podważone, stanowią świadectwo tego, co zostało w nich urzędowo poświadczane. Powyższe dowody układają się zdaniem Sądu w spójną całość, wzajemnie się potwierdzając lub uzupełniając. Nie były też kwestionowane przez strony i Sąd dał im wiarę w całej rozciągłości.

Sąd Okręgowy przy ponownym rozpoznaniu sprawy zważył, co następuje:

Odwołania ubezpieczonego S. K. jest częściowo zasadne i jako takie zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności Sąd Okręgowy wskazuje, iż art. 386 § 6 k.p.c. ocena prawna i wskazania co do dalszego postępowania wyrażone w uzasadnieniu wyroku sądu drugiej instancji wiążą zarówno sąd, któremu sprawa została przekazana, jak i sąd drugiej instancji, przy ponownym rozpoznaniu sprawy. Nie dotyczy to jednak wypadku, gdy nastąpiła zmiana stanu prawnego (podobnie jak w myśl art. 398²⁰ zdanie pierwsze k.p.c. sąd, któremu sprawa została przekazana, związany jest wykładnią prawa dokonaną w tej sprawie przez Sąd Najwyższy).

W powyższym zakresie Sąd zważył na wytyczne, jakie sformułował w sprawie Sąd Apelacyjny w Gdańsku, który wyrokiem z dnia 15 września 2015 r. o sygn. akt III AUa 643/15 uchylił zaskarżony wyrok tut. Sądu i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania tut. Sądowi, pozostawiając mu rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego i zażaleniowego (k. 110 akt sprawy).

Uzasadniając swoje rozstrzygnięcie Sąd Apelacyjny wskazał, że iż ponownie rozpoznając sprawę, Sąd Okręgowy powinien zwrócić się do archiwum o nadesłanie w oryginale wszelkiej dokumentacji placowej oraz akt osobowych ubezpieczonego. Po uzyskaniu tej dokumentacji, należy zobowiązać pozwanego organ do wydania decyzji hipotetycznej w zakresie wysokości renty, w tym wysokości wskaźnika podstawy wymiaru obliczonego z uwzględnieniem zarobków ubezpieczonego wynikających z tej dokumentacji za sporne lata. W razie zaś gdyby dokumentacji takiej nie było, organ rentowy powinien wydać decyzję hipotetyczną w oparciu o wynagrodzenie wynikające z angaży ubezpieczonego. Nadto, zobowiązać należy pozwanego do wyjaśnienia, dlaczego przy ustalaniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru (WWPW) świadczenia, nie uwzględnił przychodów S. K. za rok 1991, zobowiązując go równocześnie do obliczenia wskaźnika za ten rok i ewentualnego uwzględnienia roku 1991 przy obliczaniu WWPW z 20 lat, o ile oczywiście wskaźnik 1991 roku byłby wyższy od innego, dotychczas przyjętego do obliczeń. Dopiero tak przeprowadzone postępowanie dowodowe pozwoli na ustalenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru renty z uwzględnieniem lat dotychczas pominiętych w obliczeniach (stosownie do art. 15 ust. 6 ustawy emerytalnej), a w przypadku ustalenia WWPW wyższego od dotychczas przyjętego w zaskarżonej decyzji (tj. 64,08%), będzie możliwe zastosowanie art. 111 tejże ustawy. Rozstrzygając sprawę, Sąd Okręgowy powinien wskazać, jakie wynagrodzenie wnioskodawcy Zakład Ubezpieczeń Społecznych ma uwzględnić, czy za wszystkie lata objęte sporem, lub też wskazać według jakiego wskaźnika wysokości podstawy wymiaru winno być przeliczone świadczenie ubezpieczonego, oraz określić od kiedy organ rentowy ma świadczenie przeliczyć. Nadto, Sąd I instancji powinien również orzec w kwestii odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (k. 127 akt sprawy).

Na podstawie zgromadzonego w sprawie i wnikliwie przeanalizowanego materiału dowodowego, który Sąd Okręgowy uznał za wystarczający do dokonania wyczerpujących ustaleń faktycznych, Sąd po ponownym rozpoznaniu sprawy uznał stanowisko pozwanego organu ubezpieczeniowego za wadliwe i podlegające weryfikacji w kierunku postulowanym przez wnioskodawcę – także z uwzględnieniem powyższych wytycznych Sądu Apelacyjnego w Gdańsku.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było ustalenie wysokości (przeliczenie) renty z tytułu niezdolności do pracy ubezpieczonego S. K. z uwzględnieniem jego wynagrodzenia za pracę otrzymanego w Państwowym Ośrodku (...) za lata 1980, 1983, 1985, 1987, 1990 i 1991 – w tym sensie, iż sporna była przede wszystkim wysokość wynagrodzenia wnioskodawcy w w/w latach.

W ramach spornej decyzji z dnia 25 sierpnia 2014 r. pozwany organ rentowy, wyliczając wskaźnik podstawy wymiaru świadczenia ubezpieczonego, przyjął wynagrodzenie ubezpieczonego uzyskane w Państwowym Ośrodku (...) za lata 1981, 1982, 1984, 1986, 1988 i 1989 w wysokościach wynikających z kart wynagrodzeń za te lata, tymczasem ubezpieczony domagał się uwzględnienia wynagrodzenia wynikającego z zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 30 grudnia 1999 r. W zakresie pozostałych wnioskowanych przez ubezpieczonego lat – zatem właśnie spornych lat 1980, 1983, 1985, 1987, 1990 i 1991 – treść wcześniejszej decyzji przyznającej świadczenie rentowe z dnia 09 kwietnia 2014 r. wskazuje, że organ rentowy również je uwzględnił, przyjmując za te lata wynagrodzenie minimalne.

Zgodnie z art. 111 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 887 j.t. ze zm.), dalej: ustawa, wysokość emerytury lub renty oblicza się ponownie, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, od podstawy wymiaru ustalonej w myśl art. 15, jeżeli do jej obliczenia wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe na podstawie przepisów prawa polskiego:

- 1) z liczby kolejnych lat kalendarzowych i w okresie wskazanym do ustalenia poprzedniej podstawy wymiaru świadczenia,
- 2) z kolejnych 10 lat kalendarzowych wybranych z 20 lat kalendarzowych, poprzedzających bezpośrednio rok kalendarzowy, w którym zgłoszono wniosek o przyznanie emerytury lub renty albo o ponowne ustalenie emerytury lub renty, z uwzględnieniem art. 176,
- 3) z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie emerytury lub renty,

- a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru jest wyższy od poprzednio obliczonego.

Stosownie zaś do treści art. 15 ust. 1 cytowanej wyżej ustawy, podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę, z uwzględnieniem ust. 6 i art. 176.

Wskazać w tym miejscu należy, iż wybór okresu należy do osób zainteresowanych, jednakże ustawa określa w sposób wiążący pewne ramy czasowe, do których osoby te muszą się stosować. Możliwe jest zatem:

- wybranie kolejnych (następujących bezpośrednio po sobie, bez względu na ewentualne przerwy w ubezpieczeniu) 10 lat z dwudziestolecia bezpośrednio poprzedzającego rok złożenia wniosku emerytalnego/rentowego
- wybranie z całego okresu podlegania ubezpieczeniu dowolnych (niekoniecznie kolejnych) 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia stosownego wniosku. Skorzystanie z możliwości wyliczenia podstawy wymiaru z 20 lat (art. 15 ust. 6) możliwe jest wyłącznie po złożeniu wniosku. Oznacza to, że w przypadku milczenia zainteresowanych organy rentowe zobligowane są do ustalenia podstawy z okresu 10-letniego.

Należy mieć także na uwadze, iż zgodnie z przepisami § 21 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011 r. nr 237 poz. 1412), dalej: rozporządzenie, środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu

oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

Dodać przy tym trzeba, że zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego w postępowaniu sądowym nie obowiązuje ograniczenie co do środków dowodowych stwierdzających wysokość zarobków lub dochodów stanowiących podstawę wymiaru emerytury lub renty określone w § 20 cyt. rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 1997, sygn. akt II UKN 186/97- którego teza pozostaje aktualna w kontekście brzmienia także rozporządzenia z 2011 r.).

Pomimo braku ograniczeń dowodowych w postępowaniu przed sądami z zakresu ubezpieczeń społecznych nie można zapominać, że wysokość zarobków, stanowiących podstawę do wyliczenia składki na ubezpieczenia społeczne, nie może być ustalana w sposób hipotetyczny, oparty jedynie na domniemaniu. Rzeczą sądu w sprawach o wysokość emerytury jest dokładne ustalenie wysokości wynagrodzenia otrzymywanego przez ubezpieczonego w danym okresie. Zarobki za poszczególne miesiące i wybrane lata kalendarzowe wykazane muszą być w sposób niebudzący wątpliwości w ściśle określonej kwotowo wysokości i odprowadzonych od nich składek na ubezpieczenie społeczne (wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 29 marca 2012 r., III AUa 1411/11).

Podkreślić w tym miejscu należy, iż dla poczynienia wiarygodnych ustaleń faktycznych konieczne jest ustalenie wysokości zarobków w sposób precyzyjny i pewny i to na ubezpieczonym, w tym wypadku wnioskodawcy, spoczywa obowiązek przedłożenia w organie rentowym dokumentów niezbędnych nie tylko do przyznania prawa do świadczenia, ale również mających wpływ na jego wysokość (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2001 r. II UKN 297/00). Przepisy z zakresu ubezpieczeń społecznych są normami bezwzględnie obowiązującymi i nie zawierają unormowań pozwalających na ustalenie wynagrodzenia w sposób przybliżony lub prawdopodobny. Obowiązek udowodnienia faktów spoczywa na osobie, która wywodzi z nich skutki prawne (art. 232 k.p.c.), stąd też na odwołującym ciąży obowiązek przedstawienia dowodów dla udowodnienia spornych okoliczności. Muszą to być jednak środki dowodowe, które pozwolą na wiarygodne ustalenie okoliczności faktycznych. Przepisy z zakresu ubezpieczeń społecznych są normami bezwzględnie obowiązującymi i nie zawierają unormowań, które pozwalałyby na ustalenie wynagrodzenia, będącego bazą do wyliczenia podstawy wymiaru w sposób przybliżony lub prawdopodobny, do czego faktycznie zmierza odwołanie i zarzuty podniesione w apelacji (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 20 czerwca 2007 r., III AUa 482/07).

Z obowiązku powyższego niewątpliwie w przedmiotowej sprawie ubezpieczony się wywiązał, w ocenie bowiem Sądu zgromadzona w toku postępowania dokumentacja daje podstawy do uznania żądania zmiany spornej decyzji – jednakże nie na podstawie treści przedłożonych 2 zaświadczeń o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 30 grudnia 1999 r., a w oparciu o zachowane angaże z przedłożonych w oryginale akt osobowych dotyczących badanego okresu.

Wykrycie prawdy przez sąd ogranicza się w zasadzie do przeprowadzenia dowodów zgłoszonych przez strony, bowiem na nich spoczywa ciężar dowodu (art. 6 k.c.), zasada prawdy materialnej nie może bowiem przekreślać kontrydiktoryjności procesu, gdyż – ciężar wskazania niezbędnych dowodów spoczywa przede wszystkim na stronach procesowych. Działanie sądu z urzędu i przeprowadzenie dowodu niewskazanego przez stronę jest po uchyleniu art. 3 § 2 k.p.c. dopuszczalne tylko w wyjątkowych sytuacjach procesowych oraz musi wynikać z opartego na zobiektywizowanej ocenie przekonania o konieczności jego przeprowadzenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 07 grudnia 2010 r., I BU 8/10).

Podobne stanowisko zajął także Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 28 czerwca 2001 r. zapadłym w sprawie o sygn. akt III AUa 2588/00, w wyroku z dnia 23 października 2001 r. w sprawie o sygn. akt III AUa 377/01 oraz w wyroku z dnia z dnia 12 grudnia 2000 r. w sprawie o sygn. akt III AUa 1540/00. Sąd orzekający w niniejszej sprawie podziela w pełni pogląd zaprezentowany przez Sąd Najwyższy oraz Sąd Apelacyjny w cytowanych wyżej wyrokach.

Jak bowiem jednoznacznie przyjmuje judykatura, zasada równego traktowania w odniesieniu do świadczeń z ubezpieczenia społecznego realizowana jest poprzez indywidualne wyliczenie ich wysokości dla każdego

ubezpieczonego według wspólnych dla wszystkich zasad. Oznacza to, że ustawodawca przewidział równe zasady ustalania świadczeń, a nie równą ich wysokość. System ubezpieczeń społecznych, oparty o zasadę solidarności społecznej, zakłada, że ubezpieczony w całym okresie pracy zawodowej odprowadzać będzie składki, aby w przyszłości móc skorzystać ze świadczeń. Ponieważ do ich wyliczenia pracodawca pozwala przyjąć różne okresy (korzystniejsze), a wysokość w pewnym uproszczeniu jest pochodną wcześniejszych wynagrodzeń (odprowadzonych składek), dlatego też różna wysokość świadczeń - nawet w przypadku osób pracujących w jakimś okresie w tym samym zakładzie pracy - nie musi naruszać zasady równego traktowania, zwłaszcza gdy osiągnęli oni różne wynagrodzenie (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 22 stycznia 2013 r., III AUa 1244/12). W świetle art. 15 ust. 1 u.e.r.f.u.s. podstawę wymiaru emerytury stanowią wyłącznie wynagrodzenie uzyskane przez osobę, która ubiega się o ustalenie wysokości świadczenia. Nie jest zatem dopuszczalne przyjmowanie do podstawy wymiaru wynagrodzeń uzyskiwanych przez inną osobę (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 19 grudnia 2012 r., III AUa 1009/12). Nie ma możliwości wyliczenia wysokości wynagrodzenia, a co za tym idzie - wysokości składek na ubezpieczenie społeczne oraz wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury w oparciu o wyliczenia hipotetyczne, uśrednione, wynikające z porównania do wynagrodzenia innych pracowników. Uśrednione obliczenie wysokości wynagrodzenia - oparte na wynagrodzeniu otrzymanym przez innych pracowników - nie może oddać indywidualnych cech właściwych dla danego stosunku pracy. Obliczenie wysokości wynagrodzenia musi być oparte na dokumentacji, z której wynikają określone kwoty wynagrodzenia; dopiero zebrana dokumentacja może zostać poparta zeznaniami świadków. Kwestia pobieranego wynagrodzenia musi zostać zatem udowodniona w sposób bezwzględny. Nie jest możliwe udowadnianie jej jedynie przy pomocy zeznań świadków (jak na przykład potwierdzanie wystąpienia okresu składkowego poprzez zeznania świadków, że dana osoba w określonym okresie faktycznie wykonywała pracę). Tylko dokumentacja stanowi precyzyjny dowód w zakresie wysokości wynagrodzenia w postępowaniu sądowym. Na podstawie innych dowodów nie jest możliwe dokładne określenie kwoty wynagrodzenia, a co zatem idzie - ustalenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 4 czerwca 2014 r., III AUa 1136/13). Stosunek pracy ma zawsze charakter indywidualny, określone warunki zatrudnienia mają charakter niepowtarzalny, ponieważ zostały wyznaczone pomiędzy pracodawcą i konkretnym pracownikiem. Uśrednione obliczenie, oparte na wynagrodzeniu otrzymanym przez innych pracowników, nie może oddać indywidualnych cech właściwych dla danego stosunku pracy, dlatego nie może stanowić podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne wnioskodawcy (wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 21 sierpnia 2013 r., III AUa 459/13).

Podkreślenia wymaga, iż ciężar dowodu na okoliczność wykazania konkretnymi środkami dowodowymi wysokości wynagrodzenia, którego zaliczenia na poczet wyliczenia należnego świadczenia domaga się od pozwanego, obciąża wnioskodawcę, któremu w niniejszym postępowaniu nie udało się wykazać w sposób pewny wysokości otrzymanego w spornym okresie wynagrodzenia (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 6 czerwca 2014 r., III AUa 1895/13).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, Sąd okręgowy nie znalazł podstaw do uwzględnienia w sprawie i ustalenia wysokości wynagrodzenia wnioskodawcy w spornym okresie w oparciu o treść przedłożonych 2 zaświadczeń o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 30 grudnia 1999 r. (k. 72-73 akt rentowych oraz k. 5-6 akt sprawy).

Jak bowiem trafnie wskazał organ rentowy, kwoty wynagrodzenia wnioskodawcy wskazane w dołączonych do wniosku kartotekach zarobkowych za lata 1981, 1982, 1984, 1986, 1988 i 1989 (koszulka na k. 124 akt rentowych) różnią się od kwot wynagrodzeń za te lata wskazanych we wspomnianych 2 zaświadczeniach o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 30 grudnia 1999 r. Jak trafnie skonstatował to Sąd Apelacyjny, poza rokiem 1984 (gdzie w zaświadczeniach o zatrudnieniu i wynagrodzeniu wskazano wynagrodzenie niższe niż w kartotece zarobkowej) oraz poza rokiem 1989 (gdzie wynagrodzenia te były takie same), zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu zawsze wskazywały wynagrodzenie wyższe niż kartoteki.

Przede wszystkim, w ocenie Sądu Okręgowego nie sposób jest ustalić, na jakiej dokładnie podstawie wspomniane zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 30 grudnia 1999 r. zostały wystawione. Punkt 6 zaświadczeń wskazuje, jako by wystawiono je w oparciu o kartoteki zarobkowe – jednakże, jak wynika z akt sprawy, nie zachowała

się dokumentacja zarobkowa (pełne kartoteki zarobkowe) wnioskodawcy z w/w okresu zatrudnienia (k. 148 akt sprawy) i Sąd, jak również pozwany, ma do dyspozycji wyłącznie kartoteki za lata 1981, 1982, 1984, 1986, 1988 i 1989.

Wiarygodności zaś wspomnianych zaświadczeń o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 30 grudnia 1999 r. zdaniem Sądu Okręgowego przeczą przede wszystkim okoliczności, iż całkowicie odmiennie wskazane są w nich wynagrodzenia ubezpieczonego za lata 1981, 1982, 1984, 1986, 1988 i 1989 – a więc te, w przypadku których treść zaświadczeń można skonfrontować z poświadczonymi za zgodność kserokopiami kartotek zarobkowych. Kwoty wynikające z zaświadczeń i kartotek za te lata są rozbieżne – za wyjątkiem 1989 r. Ponadto, wynagrodzenie w zaświadczeniach o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 30 grudnia 1999 r., poza 1984 r., każdorazowo wskazuje na kwotę wynagrodzenia wyższą niż to wynika z, bardziej precyzyjnych bo zawierających poszczególne elementy składowe i składniki wynagrodzenia, kartotek zarobkowych.

Jedynie na marginesie wskazać należy, iż pozwany organ zarzucał także, iż wystawca wspomnianych zaświadczeń – Syndyk Masy Upadłości (...) sp. z o.o. w S. – nie wykazał uprawnienia do wystawienia takich dokumentów, a więc aby był następcą prawnym zakładu pracy ubezpieczonego tj. Państwowego Ośrodka (...). Jak wynika z informacji pozwanego, zakład ten uległ likwidacji i nie przeprowadzono jego upadłości (k. 59 akt sprawy), co potwierdził pośrednio także wnioskodawca (k. 87 akt sprawy). Okoliczności powyższych nie wyjaśnił także wnioskodawca – wskazują jedynie, iż Syndyk Masy Upadłości (...) sp. z o.o. w S. „widocznie przejął w/w zakład” (k. 2 akt sprawy), następnie podając, iż kserokopie m.in. kartotek zarobkowych uzyskał z archiwum (...) Centrum Pomocy (...) w M. (k. 21 akt sprawy) – skąd zresztą Sąd ostatecznie uzyskał oryginalne akta osobowe ze spornego okresu pracy wnioskodawcy w Państwowym Ośrodku (...) (k. 142 akt sprawy), jak również następnie informację o braku innej dokumentacji zarobkowej dot. wnioskodawcy w archiwach tegoż (...) Centrum Pomocy (...) w M. (k. 148 akt sprawy).

Mając powyższe na uwadze, w ocenie Sądu Okręgowego wspomniane zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 30 grudnia 1999 r. nie stanowią w sprawie wiarygodnego źródła dowodowego, które może służyć ustaleniu faktycznego i precyzyjnego wynagrodzenia wnioskodawcy w spornym okresie.

W tym zakresie, żądanie wnioskodawcy ustalenia wysokości świadczenia rentowego w oparciu o 2 zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 30 grudnia 1999 r. w ocenie Sądu Okręgowego uznać należało za niezasadne – w związku z czym odwołanie w tym zakresie podlegało oddaleniu – o czym orzeczono na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oraz cytowanych przepisów jak w punkcie II sentencji wyroku.

Równocześnie, odwołanie wnioskodawcy zasługiwało na uwzględnienie w kontekście ustalonych na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego kwot uzyskiwanych zarobków za lata 1980, 1983, 1985, 1987, 1990 i 1991 (za ostatni rok – także zasiłku dla bezrobotnych) – wobec ustalenia w oparciu o te dokumenty wskaźnika wysokości podstawy wymiaru świadczenia rentowego wyższego niż w spornej decyzji pozwanego z dnia 25 sierpnia 2014 r.

Jak to rozważał bowiem Sąd Apelacyjny w Gdańsku, z zaskarżonej decyzji wynika jednak, iż organ, przeliczając świadczenie S. K., nie uwzględnił jego wynagrodzenia z okresu od stycznia do września 1991 r. Jak zaś wynika z ustaleń Sądu II instancji, gdyby przyjąć wnioskodawcy wynagrodzenie za te miesiące na podstawie kartoteki, wnioskodawca otrzymał w 1991 r. kwotę 10.711.193 zł tytułem wynagrodzenia za pracę oraz 243.300 zł tytułem świadczeń wypłaconych z funduszu ubezpieczenia chorobowego. Otrzymał zatem przychód w łącznej wysokości 10.954.493 zł. Ponadto po ustaniu zatrudnienia w Państwowym Ośrodku (...) ubezpieczony do końca 1991r. otrzymywał zasiłek dla bezrobotnych.

Realizując powyższe wytyczne oraz dokonując analizy zebranego w sprawie materiału dowodowego, zdaniem Sądu Okręgowego w powyższym okresie zatrudnienia w Państwowym Ośrodku (...) wnioskodawca osiągnął w spornym okresie – wynikający z zachowanych umów o pracę i angaży w aktach osobowych (koperta na k. 143 akt sprawy) – dochód, będący podstawą uiszczenia składek na ubezpieczenia społeczne:

- od dnia 02 stycznia 1980 r. – 12 zł za godzinę (umowa z w/w daty)
- od dnia 01 listopada 1980 r. – 16,50 zł za godzinę (angaż z w/w daty)
- od dnia 23 lipca 1982 r. – 18,90 zł za godzinę (angaż z w/w daty)
- od dnia 01 czerwca 1983 r. – 30 zł za godzinę (angaż z dnia 25 maja 1983 r.)
- od dnia 01 lipca 1987 r. – 41 zł za godzinę (angaż z dnia 01 października 1987 r.)
- od dnia 01 stycznia 1987 r. – 60 zł za godzinę plus 10% za staż pracy liczone od stawki 41 zł za godzinę (angaż z dnia 02 stycznia 1987 r.)
- od dnia 01 czerwca 1988 r. – 117 zł za godzinę (angaż z dnia 30 maja 1988 r.)
- od dnia 01 czerwca 1990 r. – 2.900 zł miesięcznie (angaż z w/w daty).

Z kolei w 1991 r. wnioskodawca otrzymał wynagrodzenie, będące podstawą uiszczenia składek na ubezpieczenia społeczne, w kwocie 10.711.193 zł, ponadto zasiłek chorobowy w kwocie 243.300 zł (kartoteka zarobkowa – koszulka na k. 124 akt rentowych i k. 34 akt sprawy). Wreszcie, od dnia 01 października 1991 r. wnioskodawca pozostawał zarejestrowany w Powiatowym Urzędzie Pracy w K. jako osoba bezrobotna, z prawem do zasiłku od w/w daty. Zasiłek dla bezrobotnych otrzymał on w kwotach: październik 1991 r. – 902.000 zł, listopad 1991 r. – 902.000 zł oraz grudzień 1991 r. – 903.000 zł (zaświadczenie z Powiatowego Urzędu Pracy w K. z dnia 11 lutego 2014 r. – 46 akt rentowych).

Konieczne zatem było w ocenie Sądu Okręgowego przy prawidłowym przeliczaniu wysokości świadczenia rentowego zarówno przyjęcie w/w kwot wynagrodzeń za lata jw. (nie zaś kwot wynagrodzenia minimalnego), jak i uwzględnienie uzyskanych kwot zasiłku dla bezrobotnych, pobieranego przez ubezpieczonego w ostatnim kwartale 1991 r.

W dalszej kolejności Sąd zważył, iż zaskarżoną w sprawie decyzją z dnia 25 sierpnia 2014 r. pozwany przeliczył ubezpieczonemu S. K. rentę od dnia 01 maja 2014 r. Do ustalenia podstawy wymiaru świadczenia przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia w latach 1981-2013 (1981-82, 1984, (...), 1988-89, 1992, 1995-1999, 2005-2006, 2008-2013). Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 64,08%. Podstawa wymiaru – iloczyn wskaźnika wysokości podstawy wymiaru i kwoty bazowej 3.191,93 zł – wyniosła 2.045,39 zł. Wysokość renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy wyniosła 1.799,19 zł, zaś w przypadku wnioskodawcy renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy 1.349,49 zł, do wypłaty 1.135,94 zł (k. 132-133 akt rentowych).

Dokonując – w myśl zobowiązania Sądu – wyliczenia hipotetycznego wysokości świadczenia w oparciu o wyżej wskazane dowody (oryginalną dokumentację akt osobowych i niekwestionowane zachowane kartoteki zarobkowe), pozwany ustalił, że łącznie w spornych okresach wnioskodawca uzyskał wynagrodzenie: 1980 rok – 29.047 zł, 1983 rok – 58.135 zł, 1985 rok – 69.600 zł, 1987 rok – 149.353 zł, 1990 rok – 133.556 zł oraz 1991 rok -13.761.493 zł. Do hipotetycznego ustalenia podstawy wymiaru świadczenia przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia w latach 1981-2013 (1981-82, 1984, (...), 1988-89, 1992, 1995-1999, 2005-2006, 2008-2013). Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 69,95% i jest wyższa od wskazanego w spornej decyzji na poziomie 64,08%. Podstawa wymiaru – iloczyn wskaźnika wysokości podstawy wymiaru i kwoty bazowej 3.191,93 zł – wyniosła 2.105,08 zł. Wysokość świadczenia rentowego – po uwzględnieniu kwot wynagrodzeń jak wyżej z angażu wnioskodawcy zachowanych w aktach osobowych ze spornego okresu lat 1980, 1983, 1985, 1987, 1990 oraz 1991 – z tytułu całkowitej niezdolności do pracy wyniosła 1.829,34 zł, zaś w przypadku wnioskodawcy renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy (75%) 1.372,01zł. Po waloryzacji od marca 2015 r. kwota świadczenia wzrosła do 1.399,01 zł, zaś po waloryzacji marca 2016 r. do kwoty 1.402,37 zł (k. 153 akt sprawy i w aktach rentowych).

Mając powyższe na uwadze, na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. oraz cytowanych przepisów jak w punkcie I sentencji wyroku, zmieniając zaskarżoną decyzję pozwanego z dnia 25 sierpnia 2014 r. i zobowiązując organ do wyliczenia wysokości renty ubezpieczonego S. K. przy przyjęciu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 69,95%.

Świadczenie powyższe, w myśl art. 129 ust. 1 ustawy, powinno zostać przeliczone od dnia 01 maja 2014 r. tj. od pierwszego dnia miesiąca złożenia wniosku (wniosek z dnia 26 maja 2014 r. – k. 121 akt rentowych).

W tym miejscu zwrócić także należy uwagę na to, iż zgodnie z brzmieniem art. 118 ust. 1a ustawy, w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nie ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

Należy podkreślić, że zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 września 2007 r. OTK-A 2007/8/97 powyższy przepis należy rozumieć w ten sposób, że za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uznaje się dzień wpływu prawomocnego orzeczenia tylko w sytuacji, gdy za nie ustalenie tych okoliczności nie ponosi odpowiedzialności organ rentowy.

Zdaniem Sądu, w niniejszej sprawie okoliczności, na podstawie których Sąd uznał odwołanie ubezpieczonego za częściowo zasadne zostały ostatecznie wyjaśnione w drodze uzupełnienia materiału dowodowego o oryginalne akta osobowe, z którymi dopiero było możliwe skonfrontowanie pozostałych dokumentów zebranych w sprawie (w szczególności zaświadczeń o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 30 grudnia 1999 r., na które powoływał się ubezpieczony), co uzasadnia zastosowanie dyspozycji art. 118 ust. 1a ustawy poprzez wnioskowanie a contrario.

Działając zatem na podstawie art. 118 ust. 1a ustawy, Sąd wnioskując a contrario, w punkcie sentencji III wyroku nie stwierdził odpowiedzialności pozwanego organu rentowego za nie ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, mając na uwadze fakt, iż dopiero wyniki niniejszego postępowania dowodowego pozwoliły na poczynienie wiążących ustaleń co do faktycznych zarobków wnioskodawcy, mających wpływ na wysokość należnego mu świadczenia rentowego.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak w sentencji

SSO Wiesława Szulczewska